

Sygnatura akt VI U 827/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Korzeń

Protokolant: stażysta Barbara Rudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 czerwca 2016 roku

sprawy z odwołania K. Z.

od decyzji z dnia 25 września 2015 roku znak Nr (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

z udziałem J. M.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 25 września 2015 roku znak Nr (...) w ten sposób, że K. Z. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudniania na podstawie umowy o pracę u J. M. od 1 maja 2015 roku;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. na rzecz K. Z. 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 827/15 UZASADNIENIE

Ubezpieczony K. Z. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 25 września 2015 r. numer (...), którą to organ rentowy stwierdził, że K. Z. nie podlegał ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u J. M. od dnia 1 maja 2015 r. Podniósł, że decyzja ta jest krzywdząca. K. Z. i J. M. nie są spokrewnieni i nie znali się przed podpisaniem umowy o pracę. Docelowo ubezpieczony miał przejąć obowiązki J. M.. Skarżący legitymował się zaświadczeniem lekarskim stwierdzającym brak przeciwwskazań do zatrudnienia na stanowisku managera. W okresach od 1.05.2015 r. do 10.05.2015 r. oraz od 10.06.2015 r. do 21.06.2015 r. ubezpieczony świadczył pracę na rzecz pracodawcy. Wysokość ustalonego wynagrodzenia nie odbiegała znacznie od wynagrodzenia, które skarżący otrzymywał w poprzednich miejscach pracy (ok. 8 000,00 zł).

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. Podniósł, że ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako pracownik zatrudniony w firmie (...) od dnia 1.05.2015 r. na stanowisku managera z wynagrodzenie 9 500,00 zł brutto miesięcznie. Następnie od 11.05.2015 r. do 9.06.2015 r. i od 22.06.2015 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim, zaś w dniu 15.07.2015 r. wystąpił do pozwanego z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego. Zaledwie kilka dni od rozpoczęcia pracy ubezpieczony poinformował płatnika, że idzie na zwolnienie gdyż ma chory kręgosłup, grozi mu

operacja niezbędna do ratowania życia. W zastępstwie ubezpieczonego płatnik nie zatrudnił żadnej osoby. W latach 2013 – 2014 płatnik odnotował straty w działalności. W ocenie pozwanego umowa o pracę ze skarżącym została zawarta w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych bez woli realizacji stosunku pracy.

Zainteresowany J. M. poparł stanowisko odwołującego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. Z. urodził się (...) Posiada wykształcenie średnie, w 1993 r. ukończył Zespół Szkół Medycznych w G. i uzyskał tytuł technika dentystycznego. Posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W okresie od 1.09.1997 r. do 31.10.1997 r. zatrudniony był jako sprzedawca w salonie (...) s.c. w G.. Od 1.05.1999 r. do 31.08.1999 r. pracował jako specjalista do spraw sprzedaży w PHU (...) -s-ka z o.o. w G.. Od 1.09.1999 r. do 31.03.2001 r. pracował jako specjalista do spraw sprzedaży w PPHU (...) J. S. (1), A. S., J. S. (2), (...) Spółka cywilna w G.. Następnie od 4.05.2005 r. do 12.05.2007 r. zatrudniony był w spółce (...) w M.. Od 1.12.2009 r. do 31.01.2014 r. pracował jako dyrektor do spraw sprzedaży w PPHU (...) H. S. w G..

W dniu 30.04.2015 r. K. Z. zawarł umowę o pracę z Firmą Handlową (...) w G., na czas określony – 24 miesiące, na pełen etat, na stanowisko managera, z wynagrodzeniem 9 500,00 zł brutto miesięcznie. Do zakresu jego obowiązków należało przede wszystkim: wspomaganie sprzedaży diamentowej, przygotowanie nowej oferty sprzedaży, otwarcie nowych rynków zbytu, kontakty z klientami, wznowienie kontaktów budowlanych, poszukiwanie nowych klientów, praca na targach. Ubezpieczony przeszedł niezbędne badania lekarskie i uzyskał zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku managera. Został przeszkolony w zakresie BHP. Wykonywał pracę uzgodnioną. Zapoznał się z produktami liny diamentowej do przycinania bloków kilkutonowych marmurowych do nagrobków. Odbył spotkania z dwoma klientami firmy w okolicach C. i w G. – z W. S. i D. B.. Nawiązał kontakt z dwoma kopalniami na Śląsku. Wykonywał telefony do klientów. Zajął się opracowaniem folderu na sprzedaż i targi handlowe. W chwili rozpoczęcia pracy przez ubezpieczonego J. M. znajdował się w szpitalu. Skarżący kontaktował się z pracodawcą głównie telefonicznie. Dwukrotnie był u niego w szpitalu.

W okresie od 11.05.2015 r. do 9.06.2015 r. i od 22.06.2015 r. ubezpieczony przebywał na zwolnieniu lekarskim. W dniu 15.07.2015 r. wystąpił do pozwanego z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego.

Zainteresowany J. M. prowadzi działalność gospodarczą Firmę Handlową (...) od 1.10.2005 r. W 2015 r. oprócz ubezpieczonego firma zatrudniała jeszcze dwóch pracowników jako przedstawicieli handlowych: J. C. i P. Ś.. W 2014 r. firma odnotowała stratę w wysokości 11 881,17 zł. W 2015 r. dochód firmy wyniósł 317 087,68 zł.

J. M. w okresach od 1.04.2015 r. do 10.04.2015 r. i od 14.04.2015 r. do 22.05.2015 r. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w K. z rozpoznaniem zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania spowodowanych używaniem alkoholu – zespół abstynencyjny oraz zespół uzależnienia.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego: zaświadczenia lekarskie k. 3, wydruk z CEIDG k. 8, 23, oświadczenie k. 11-11v, świadectwa pracy k. 13-18, umowa o pracę k. 20, zakres czynności k. 21, karta szkolenia k. 24, orzeczenie lekarskie k. 25, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 26-28, dowody wpłaty k. 29-31

dokumenty z akt osobowych ubezpieczonego K. Z. k. 11-15

dokumentacja medyczna K. Z. k. 16-18, 45

wypis z ewidencji k. 20

zeznania ubezpieczonego K. Z. k. 53-54

zeznania zainteresowanego J. M. k. 54-54v

dokumenty z akt osobowych: J. C., K. Z. i P. Ś. k. 58-120

deklaracje podatkowe k. 121-138

wyciąg z systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych obejmujący podstawę wymiaru składek K. Z. i dane o pobieranych świadczeniach i przerwach w jego zatrudnieniu k. 140-138

wyciąg z konta K. Z. k. 162-164, 169-172 /

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie.

Decydujące w przedmiotowej sprawie było ustalenie, czy od dnia 1 maja 2015 r. ubezpieczony K. Z. podlegał ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u J. M..

Dopuszczalne jest kwestionowanie przez organ rentowy zarówno faktu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności poszczególnych jej elementów - w tym wysokości uzgodnionego wynagrodzenia za pracę. Wynika to z treści art. 83 ust. 1 oraz art. 41 ust. 13 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015.121); (patrz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005; II UK 16/05 ; LEX 182776; z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie III UK 7/09, LEX 509047).

Zgodnie zaś z art. 58 § 1 K.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W myśl § 2 nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Ponadto, przepisy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 tej ustawy wprowadzają obowiązek, w odniesieniu do pracowników, ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Zgodnie z treścią art. 13 pkt 1 ustawy, obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w okresach: pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania stosunku pracy. Jak wynika z treści art. 8 ust. 1 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. Przyjęcie, że dochodzi do powstania stosunku pracy, niezależnie od tego, czy pracownik do pracy przystąpi, obalone jest przez ustalenie, że pomimo zawarcia umowy nie nastąpiło zatrudnienie pracownika. Dlatego w sytuacji, gdy po zawarciu umowy o pracę pracownik podejmie pracę i ją wykonuje, a pracodawca zgodzi się na to, nie można mówić o pozorności czynności prawnej, gdyż z tego wynika wniosek, że strony zawierając umowę nie miały zamiaru niewykonywania pracy przez pracownika.

Do nawiązania stosunku pracy dochodzi poprzez złożenie zgodnych oświadczeń woli przez pracodawcę i pracownika, niezależnie od jego podstawy prawnej (art. 11 K.p.). Zgodnie z art. 22 K.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w miejscu i w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Celem zatem i zamiarem stron umowy o pracę winna być faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach zakreślonych zawartą umową, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika - ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za świadczenie pracy. Umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony

z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy (zob. wyrok SN z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 14/12).

Organ rentowy powołując się na treść art. 58 § 2 K.c. podnosił, że zawarta umowa o pracę z ubezpieczoną miała na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych bez woli realizacji stosunku pracy. Ustalenie w umowie o pracę wynagrodzenia w wysokości 9 500,00 zł brutto miesięcznie nie była przez pozwanego kwestionowana. Istotą sporu w sprawie nie była wysokość zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, a istnienie tytułu podlegania ubezpieczeniu.

W celu ustalenia czy ubezpieczony wykonywał pracę na rzecz firmy (...) sąd dopuścił dowód z zeznań K. Z. i J. M. oraz dokonał analizy dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego. Analiza zgromadzonego materiału dowodowego potwierdziła świadczenie przez odwołującego pracy na rzecz pracodawcy. Z zeznań odwołującego i zainteresowanego złożonych na rozprawie w dniu 9.03.2016 r. wynika, że skarżący wykonywał pracę uzgodnioną, kontaktował się z klientami firmy, wyjeżdżał na wyjazdy służbowe, a raporty z pracy przekazywał zainteresowanemu przede wszystkim drogą telefoniczną, z uwagi na przebywanie pracodawcy w szpitalu. Bezspornym jest, iż w okresach od 1.04.2015 r. do 10.04.2015 r. i od 14.04.2015 r. do 22.05.2015 r. J. M. przebywał w szpitalu. W związku z tym niezbędnym okazało się zatrudnienie pracownika mogącego zastąpić go w jego obowiązkach służbowych. Takim pracownikiem okazał się być K. Z..

Oceniając materiał dowodowy Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego i jego pracodawcy albowiem uzupełniały się one wzajemnie tworząc logiczną całość. Potwierdzone zostały również dokumentami złożonymi do akt sprawy. Dowodom z dokumentów Sąd nadał przymiot wiarygodności.

W sytuacji gdy doszło do zawarcia umowy o pracę, jak też do jej realizacji poprzez świadczenie umówionej pracy i przyjmowanie jej przez pracodawcę, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, nie może być mowy o działaniu w celu obejścia prawa. Bez znaczenia jest okoliczność braku listy obecności. Wskazać należy, że fakt świadczenia przez ubezpieczonego pracy znajduje swoje oparcie w całokształcie materiału dowodowego, w tym w wyżej opisanych zeznaniach skarżącego i jego pracodawcy. Siedziba firmy płatnika znajdowała się w miejscu jego zamieszkania, tymczasem z powodu przebywania pracodawcy w szpitalu, oczywistym było, iż miejsce to jest niedostępne dla pracowników firmy. Praca skarżącego polegała na częstych wyjazdach, rozmowach z klientami poza siedzibą firmy, wyszukiwaniu nowych klientów przez strony internetowe. Niemniej jednak systematycznie zdawał on raporty ze swojej pracy zainteresowanemu, kontaktował się z nim, ustalał dalszy plan pracy. Praca ubezpieczonego świadczona była zatem pod kierownictwem J. M., który pracę tą przyjmował i wypłacał skarżącemu wynagrodzenie, co wynika z dowodów przelewu wynagrodzenia.

W zakresie warunków zatrudnienia podkreślić należy, że skarżący przed podjęciem zatrudnienia u zainteresowanego, zatrudniony był w firmie PPHU (...) H. S. w G. z wynagrodzeniem 8 000,00 zł brutto miesięcznie. Niemniej jednak, jak wskazano wyżej, wysokość ustalonego przez strony wynagrodzenia nie była kwestią sporną. Wynagrodzenie za pracę jest jednym z elementów stosunku pracy. Dla bytu stosunku pracy wystarczającym jest ustalenie, że pracownik otrzymywał wynagrodzenie za wykonywaną pracę. Ten element w niniejszej sprawie został udowodniony zeznaniami ubezpieczonego, pracodawcy, informacją z ZUS i wyciągami z rachunków bankowych. Adekwatność wynagrodzenia do powierzonych obowiązków pracowniczych nie ma żadnego znaczenia dla ważności umowy o pracę.

Brak jakichkolwiek dowodów by ubezpieczony przed podjęciem zatrudnienia miał wiedzę na temat pogarszającego się stanu zdrowia. Niemniej jednak fakt posiadania schorzeń kręgosłupa, na które cierpi ubezpieczony, sam przez się nie stanowi przeciwwskazania do podjęcia zatrudnienia na stanowisku managera. Ubezpieczony w chwili podjęcia zatrudnienia był osobą zdolną do pracy, co wynika wprost z zaświadczenia lekarskiego, a nadto faktu rzeczywistego świadczenia pracy do dnia przejścia na zwolnienie lekarskie.

Zeznania ubezpieczonego i przedstawione przez niego dowody, a także zeznania zainteresowanego pozwoliły na ustalenie w sposób nie budzący wątpliwości, że K. Z. świadczył pracę na rzecz firmy (...). Zgodnie z wyrażoną w art. 232 K.p.c. w zw. z art. 6 K.c. zasadą kontrydiktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego.

To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 K.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 K.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232 K.p.c., stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach, a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76).

Pozwany nie wykazał inicjatywy dowodowej podnosząc, że jedynym celem zawarcia umowy o pracę było uzyskanie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, a fakt ten wywodził m.in. z niezatrudnienia nikogo na miejsce wnioskodawcy i relatywnie krótkiego okresu zatrudnienia poprzedzającego niezdolność wnioskodawcy do pracy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że co do zasady nie należy do organu rentowego, ani też do sądu, ocena sposobu wykonywania zadań przez pracodawcę, w tym kontrola decyzji o tworzeniu stanowisk pracy i zasadności zatrudniania kolejnych pracowników. Oczywistym jest, że pracodawca musi organizować swe funkcjonowanie licząc się również z ewentualnością nieobecności pracowników, spowodowanych chorobami, urlopami i innymi usprawiedliwionymi przyczynami. W szczególności zaś pracodawca nie ma obowiązku, choć istnieje taka możliwość, zatrudniania pracownika na zastępstwo; wedle własnej oceny może przejściowo powierzyć wykonywanie obowiązków nieobecnego pracownika dotychczasowym pracownikom, jak i wykonywać je osobiście (w przypadku pracodawców będących osobami fizycznymi) tak jak uczynił to J. M..

Krótki okres zatrudnienia jest bez znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy. Zawierając umowę o pracę strony nie mogły przewidzieć przyszłości i tego, że wnioskodawca stanie się niezdolny do pracy. Przeciwniej okoliczności pozwany nie udowodnił, a zatem jego twierdzenia w tym zakresie są gołosłowne.

Sąd zbadał rzeczywistą wolę stron w odniesieniu do istotnych elementów stosunku pracy i w wyniku oceny materiału dowodowego ustalił, że K. Z. świadczył pracę zgodnie ze spisana umową o pracę. Analiza stanu faktycznego prowadzi do wniosku, że w świetle zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, umowa o pracę zawarta została w celu faktycznej realizacji wynikającego z treści stosunku pracy, nie zaś jedynie – jak wskazywał organ rentowy – dla uzyskania przez ubezpieczonego świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Tym samym spełnione zostały ustawowe przesłanki objęcia ubezpieczonego obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, wynikającym art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i 12 ust. 1 ustawy systemie ubezpieczeń społecznych.

Oczywistym jest, iż zamiarem stron zawierających umowę o pracę jest także zamiar objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego pracownika jako strony umowy. Powyższa okoliczność nie może sama w sobie stanowić podstawy dla uznania umowy za nieważną. Zgodnie z art. 58 K.c. podstawą dla stwierdzenia nieważności umowy o pracę może być uznanie jej za czynność prawną podjętą w celu obejścia ustawy. Czynnością podjętą w celu obejścia ustawy jest jednak tylko taka czynność, która zmierza do osiągnięcia skutku zakazanego przez prawo. Stąd też zawarcie umowy o pracę nawet tylko z tego powodu, żeby uzyskać świadczenia z ubezpieczenia społecznego nie może być zakwalifikowane jako obejście prawa. Naturalne, całkowicie zgodne z porządkiem prawnym jest dążenie stron umowy o pracę do tego, aby pracownik z tytułu pracowniczego statusu uzyskiwał przewidziane w prawie o ubezpieczeniach społecznych prawa i świadczenia. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 października 2005r., w sprawie I UK 32/05, wskazał, że zawierając umowę o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005r., III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192). Sam zatem fakt, iż zawierając umowę o pracę strony kierują się chęcią objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym nie może samo przez się skutkować nieważnością takiej umowy.

Ustaień w sprawie sąd dokonał na podstawie niekwestionowanych przez strony dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy oraz złożonych przez strony w postępowaniu sądowym, a także na podstawie zeznań ubezpieczonego i zainteresowanego, których treść pozostaje w zgodzie z zaoficerowanymi dokumentami.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC w związku z powołanymi wyżej przepisami, orzekł jak w punkcie I wyroku.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 K.p.c. w zw. z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.461) Sąd zasądził od pozwanego na rzecz ubezpieczonej 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Tomasz Korzeń